
Vergaderjaar 2019–2020

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2118

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 februari 2020

Hierbij bied ik u het verslag aan van de Raad Buitenlandse Zaken van 17 februari 2020.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

VERSLAG RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 17 februari 2020

Op maandag 17 februari 2020 vond de Raad Buitenlandse Zaken plaats in Brussel. De Raad sprak over de Sahel, de Westelijke Balkan, Venezuela, Syrië en het Midden-Oosten Vredesproces. Ook sprak de Raad over de relaties tussen de EU en de Afrikaanse Unie met het oog op de Top later dit jaar. Verder sprak de Raad uitgebreid over Libië en bereikte een voorlopig politiek akkoord over een nieuwe missie in de Middellandse Zee om het VN-wapenembargo af te dwingen. Aansluitend aan de Raad vond een informele lunch plaats met de Indiase Minister van Buitenlandse Zaken Jaishankar.

Current Affairs

World Press Freedom Conference

Nederland informeerde de Raad over de World Press Freedom Conference die Nederland met UNESCO organiseert op 22 en 23 april (motie van de leden Ploumen en Sjoerdsma, Kamerstuk 35 000 V, nr. 30) en riep ministers op hieraan deel te nemen.

Sahel

Hoge Vertegenwoordiger Borrell riep op tot grotere Europese betrokkenheid bij ontwikkeling, goed bestuur en veiligheid in de Sahel, inclusief militaire inzet. Het bevorderen van armoedebestrijding en het investeren in perspectief van de jeugdige bevolking, het bevorderen van klimaatadaptatie, het aanpakken van irreguliere migratiestromen, het tegengaan van terrorisme en georganiseerde criminaliteit alsook het versterken van de capaciteiten van de Sahellanden om in de toekomst hun eigen veiligheid te kunnen waarborgen, werd door vele ministers onderschreven. Nederland heeft in de Raad Hoge Vertegenwoordiger Borrell aangemoedigd om te bezien of EU Battle Groups kunnen worden ingezet, uiteraard met in achtname van bestaande parameters en procedures (ref. toezegging aan Kamerlid Sjoerdsma tijdens het AO inzake de Nederlandse bijdrage ter versterking van de maritieme veiligheid in de Golfregio d.d. 18 december 2019 (Kamerstuk 29 521, nr. 401)).

Westelijke Balkan

Hoge Vertegenwoordiger Borrell informeerde de Raad over zijn recente bezoek aan de regio. Hij refereerde daarbij vooral aan de noodzaak voortgang te boeken bij de Pristina-Belgrado dialoog en bij de situatie in met name Bosnië-Herzegovina en de faciliterende rol die de EU daarbij kan spelen. Om die rol vorm te geven zal de Hoge Vertegenwoordiger in de volgende Raad Buitenlandse Zaken een voorstel doen om een Speciale Vertegenwoordiger voor de Westelijke Balkan aan te stellen.

Venezuela

De Raad sprak over de situatie in Venezuela. Hoge Vertegenwoordiger Borrell lichtte toe dat de speciaal adviseur van de *International Contact Group* (ICG) de heer Iglesias op dit moment gesprekken voert in de regio. Tevens sprak hij uit dat Maduro mogelijk binnenkort parlementsverkiezingen zal uitschrijven. Verkiezingen zonder akkoord tussen het regime en de oppositie over garanties kunnen niet vrij en eerlijk verlopen. Nederland, daarin bijgevalen door verschillende lidstaten, heeft verzocht om aanvullende sancties spoedig te implementeren om op deze manier het regime onder druk te zetten deel te nemen aan geloofwaardige onderhandelingen.

Iran

Hoge Vertegenwoordiger Borrell bracht verslag uit van zijn reis naar Jordanië en Iran. In beide landen bestond een duidelijke roep om een rol van de EU bij het verder de-escaleren van spanningen en het laten functioneren van de afspraken gemaakt in het nucleair akkoord met Iran (JCPOA). Van belang dat Iran nu spoedig economische vruchten kan plukken van de oprichting van het financieringsmechanisme INSTEX.

Midden-Oosten Vredesproces

Verder sprak de Raad recente ontwikkelingen ten aanzien van het Midden-Oosten Vredesproces, met bijzondere aandacht voor het Amerikaanse plan. Hoge Vertegenwoordiger Borrell kondigde aan van plan te zijn om na de Israëlische verkiezingen van 2 maart a.s. een vergadering van het Kwartet (Rusland, VS, VN en EU) bijeen te willen roepen, samen met Jordanië, Egypte en Saudi-Arabië. Lidstaten benadrukten de twee-statenoplossing en de rol van het internationaal recht bij het zoeken naar een oplossing van het conflict. Op verzoek van verschillende lidstaten zegde Hoge Vertegenwoordiger Borrell toe om tijdens de Raad van maart uitgebreid te spreken over het Midden-Oosten Vredesproces en het Amerikaanse plan. Uw Kamer gaat op korte termijn een kabinetsappreciatie van het VS-plan toe (verzoek Kamerlid Karabulut tijdens de procedurevergadering van de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken d.d. 6 februari 2020).

Syrië

Nederland, gesteund door vele andere lidstaten, wees op de humanitaire ramp die zich momenteel voltrekt in Idlib en de noodzaak tot humanitaire toegang. Ook wees Nederland hierbij op het belang een internationaal onderzoek te starten naar de verantwoordelijken voor de recente bombardementen op civiele en humanitaire infrastructuur, inclusief ziekenhuizen. Tot slot wees Nederland erop dat het Internationale Strafhof in Den Haag al sinds 2013 Assad wil vervolgen.

De Raad besloot tot additionele sancties tegen acht Syriërs en twee organisaties die medeverantwoordelijk worden gehouden voor het in stand houden van het regime Assad ten koste van Syrische burgers.

EU-AU

De Raad sprak over de betrekkingen tussen de EU en de Afrikaanse Unie. De AU-EU ministeriële bijeenkomst, thans voorzien begin mei, en de EU-AU Top die in oktober in Addis Abeba is voorzien zullen daarbij belangrijke mijlpalen zijn. Hoge Vertegenwoordiger Borrell zegde toe dat bij het opstellen van de Afrikastrategie die de Commissie voor begin maart heeft aangekondigd, lidstaten nauw zullen worden betrokken. Nederland benadrukte, naast de wens het investeringsklimaat te verbeteren, de private sector te mobiliseren en klimaatverandering gezamenlijk aan te pakken, ook de noodzaak van alomvattende migratiepartnerschappen, inclusief terug- en overname van irreguliere migranten. Tot slot sprak Nederland de wens uit dat Soedan daadwerkelijk tot uitlevering van ex-president Bashir zal overgaan.

Libië

De Raad bereikte een voorlopig politiek akkoord over een nieuwe operatie met als hoofdtaak het implementeren van het VN-wapenembargo. Deze nieuwe operatie komt ter opvolging van de operatie Sophia. Deze nieuwe operatie zal een nieuwe naam, mandaat en operatiegebied krijgen. De

operatie zal satellietobservatie, luchtobservatie en een maritieme component omvatten. Naast de hoofdtak van implementatie van het wapenembargo zal de operatie als secundaire taken het bestrijden van georganiseerde mensensmokkel en het trainen van de Libische kustwacht en marine krijgen. Voorts besloot de Raad tot een nog te ontwikkelen procedure om de maritieme component te kunnen verplaatsen indien blijkt dat de operatie een aanzuigende werking heeft. Het wordt nu zaak dit voorlopige politiek akkoord om te zetten in een Raadsbesluit. Nederland heeft zich conform de motie van het lid Van Ojik c.s. (Kamerstuk 29 521, nr. 391) in de discussie over de nieuwe operatie constructief opgesteld en heeft de actieve rol van de Hoge Vertegenwoordiger verwelkomd.

India

Na afloop van de Raad Buitenlandse Zaken vond een informele lunch plaats met de Minister van Buitenlandse Zaken van India, de heer Jaishankar. Minister Jaishankar wees op de vele mondiale uitdagingen zoals klimaat, terrorisme, cyber en de uitholling van het multilateralisme. Naast brede bijval kreeg Minister Jaishankar onder meer van Nederland het verzoek Indiase inspanningen ten aanzien van klimaat en mensenrechten, waaronder vrijheid van religie, te vergroten.

European-led Mission Maritime Awareness Strait of Hormuz (EMASoH)

En marge van de Raad Buitenlandse Zaken vond de eerste hoogambtelijke *Political Military Contact Group* bijeenkomst plaats van de Europees-geleide maritieme waarnemingsmissie in de Golf EMASoH. Het doel van de bijeenkomst was het uitwerken van het diplomatieke spoor, door het vaststellen van het mandaat voor een *EMASoH Senior Civilian Representative* en het aanstellen van ambassadeur Jeanette Seppen in die rol. De *Senior Civilian Representative* zal zich de komende periode inzetten voor onder meer het vergroten van het draagvlak voor de missie in de regio, het verzamelen van standpunten en behoeften ten aanzien van maritieme veiligheid in de regio en het identificeren van vertrouwenwekkende maatregelen teneinde een regionale dialoog te faciliteren. De *Senior Civilian Representative* zal nauw samenwerken met partners, waaronder de landen die een bijdrage leveren aan EMASoH, landen in de regio en de EU. Op deze manier zal de *Senior Civilian Representative* bijdragen aan het algehele doel van de missie, te weten de-escalatie van regionale spanningen en vrije doorvaart in de Golf.

Overig

Taiwan

Het kabinet maakt graag van deze gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de uitvoering van de gewijzigde motie van de leden Bisschop en Van Helvert die de regering verzoekt, in navolging van de VS en Australië, waar mogelijk binnen de EU draagvlak te zoeken voor steun aan de participatie van Taiwan binnen internationale organisaties en aangelegenheden (Kamerstuk 35 207, nr. 25). Hiertoe heeft Nederland gepleit voor een gemeenschappelijk EU-standpunt dat zoveel mogelijk aansluit bij de standpunten van de VS en Australië. Daarin stelt Nederland een betekenisvolle participatie van Taiwan in multilaterale fora voor zonder lidmaatschap van Taiwan bij organisaties waarvan uitsluitend soevereine staten lid kunnen zijn. Dit is geheel verenigbaar met het Nederlandse en Europese één-Chinabeleid. Veel lidstaten bleken uitgesproken voorstander van praktische en betekenisvolle participatie

van Taiwan in internationale fora en meerdere lidstaten steunen dan ook het door Nederland bepleite gemeenschappelijke standpunt. Desalniettemin blijken enkele lidstaten terughoudend te zijn om expliciet steun uit te spreken voor het Nederlandse voorstel en consensus blijkt niet te kunnen worden bereikt. Dat laat onverlet dat de EU als zodanig wel voorstander is van betekenisvolle participatie van Taiwan in multilaterale fora, met name waar dit de EU- en mondiale belangen dient.¹

¹ <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/taiwan/>